

Bankzitter

Ton Lenders

Foto: Ton Lenders,
Nazaré (P) - 2019

Zo doof als een kwartel

De uitdrukking ‘zo doof als een kwartel’ doet vermoeden dat kwartels doof zijn. Niets is echter minder waar. Kwartels kunnen zeer goed horen en zijn zelfs met een ‘kwartelfluitje’ te lokken. Op veel plekken leest men dat de uitdrukking toe te schrijven is aan het gedrag van de Kwartel. Moeder Kwartel heeft broedzorg ontwikkeld waarbij ze haar kroost bij acuut gevaar beschermt door zich tegen de grond te drukken om kroost of eieren onder haar verenkleed te verbergen. In zo’n geval, leest men, kan men naast het vogeltje een geweer afschieten zonder dat het dier reageert. Deze verklaring voor de zogenaamde doofheid lijkt mij echter hoogst onwaarschijnlijk. En waarom zou de uitdrukking dan niet gerelateerd zijn aan een Haas of een Nachtzwaluw die soortgelijk gedrag vertonen? Neen, de verklaring in het Eindhovens Dagblad van 4 april 2017 lijkt me plausibeler. Daarin wordt verwezen naar Bredero, onze bekendste 17^e-eeuwse dichter die de term ‘doof’ in verband brengt met het Oudhollandse ‘doof’ dat ‘dom’ betekent. ‘Doof’ is in het Duits nog steeds de term voor dom of onnozel. Kwartels lieten zich immers gemakkelijk lokken met een fluitje om vervolgens met een netje gevangen te worden en te eindigen op een dis met ander wild. De Kwartels waren dus gewoon dom.

Dat doof en dom wel vaker samengaan blijkt uit een onderzoek van de Universiteit van Californië.

Mannetjes van Gelekoorts-muggen die door genetische modificatie doof werden gemaakt bleken zich niet meer voort te planten. Terwijl horende mannetjes gemiddeld zes keer per vijf minuten copuleerden bleken dove mannetjes dat helemaal niet meer te doen. Paringsgeluid bleek essentieel voor de normale voortplanting. Voor het verlies van het gehoor was slechts de uitschakeling van één gen nodig. Niet zo slim van die muggen om de voortplanting in hun evolutie zo zwak te beveiligen. Aan de andere kant voor de mens misschien een uitkomst om op deze manier de gele koorts te bestrijden die jaarlijks honderden miljoenen mensen ziek maakt. De onderzoekers suggereren dat dit fenomeen mogelijkheden biedt een eind aan de ziekte te maken. Dan zouden gemodificeerde muggen wel moeten worden losgelaten in het natuurlijke milieu. Maar hoe zouden die het gemodificeerde DNA dan moeten verspreiden? Vooralsnog blijkt uit een artikel in de NRC van 7 november 2024 dat er sprake is van wensdromen.

Je kunt je ook afvragen of het onderzoek werkelijk zo’n bijzondere uitkomst heeft opgeleverd. Ging optredende doofheid bij de ouder wordende mens ook al niet altijd samen met een verminderde geslachtsdrift?

Betekenis: Zeer doof.